

TOESPRAAK CEREMONIEMEESTER KARIN VAN BAKEL 4 MEI COMITÉ RIETHOVEN Dodenherdenking 2024

Dit verhaal gaat over Ludwig en speelde zich af in Bergeijk in de laatste dagen van de Tweede Wereldoorlog.

Toen de Duitse legers na de invasie rond Falaise bijna 80 jaar geleden, rond augustus 1944 verslagen en verstrooid raakten, kwam een ongeregeld stel soldaten terecht in Bergeijk. Ze zochten een onderkomen in de vroegere Hofnarsigarenfabriek in het Eijkereind. Om de dag en avond door te komen, zochten ze af en toe wat ontspanning in het café vlakbij deze fabriek. Daar ontmoetten ze ook inwoners die daar een kaartje gingen leggen of wat biljarten. Over en weer ontstonden in de loop van de tijd een soort van contacten omdat men elkaar tijdens het biljarten van gezicht en misschien nog bij voornaam leerde kennen. Eén van deze contacten was een zekere Ludwig Mölgg. Hij was één van degenen die tegen wil en dank bij de SS waren ondergebracht. Hij was afkomstig uit Tirol in Oostenrijk en had onder andere aan het oost- en westfront gestreden.

Toen hij voelde aankomen dat Hitler en de zijnen de oorlog zouden gaan verliezen, vroeg hij één van de biljarters, Wim, of hij een onderduikadres voor hem zou kunnen vinden, want hij was de oorlog zat, hij was Kriegsmüde.

De vraag werd in overweging genomen, Ludwig was tenslotte de kwaadste niet. Ze vonden een adres bij de familie Houbraken, de Pennekes, met hun boerderij aan het einde van de Bredasedijk in Bergeijk. De boer en boerin vonden het best dat hij zich ergens boven zou verstoppen. 's Avonds als de kroost te bed lag, kwam Ludwig naar beneden in de woonkeuken en speelde een potje kaart met Mina en Jan. Ludwig had zijn pistool al afgegeven aan biljarter Wim en zijn geweer en uniform werden op de hooizolder verborgen gehouden.

Als onderduiker, met de bevrijding in zicht, voelde hij zich best op zijn gemak op de boerderij. De Engelsen naderden met de dag de grens en zijn verborgen leven zou niet lang meer kunnen duren. Op 12 september waren er zelfs al Engelsen de grens over gestoken en ze hadden verkenningen uitgevoerd in de buurt van het einde van de Bredasedijk. Kort daarna scharrelden er weer Duitsers rond in de buurt en dreigde er het gevaar dat ze de huizen konden doorzoeken. Zodoende vroeg Mina zich 's avonds tijdens het kaarten hardop af: "Wat zou er gebeuren als de Duitsers hier komen rondsnuffelen en ontdekken dat Ludwig hier is?" Waarop Ludwig min of meer grappend antwoordde: "Ach, dann wird alles niedergebrannt und wir allen werden erschossen!" ofwel "O, dan wordt alles platgebrand en worden we allemaal neergeschoten!"

Dat werd Mina al te gortig, zeker omdat ze hoogzwanger was van een tweeling. Mina deed de nacht erna geen oog dicht en dus kwam Jan de volgende morgen in paniek bij de biljarter klagen en vertellen dat Ludwig zo snel mogelijk verhuizen moest. Of er een mouw aan te passen viel.

En jawel, dat was er. Een eind achter de boerderij van de familie stond een schuur. Daar bovenin het stro, zou Ludwig zich zo snel mogelijk gaan verstoppen. Zo gezegd, zo gedaan. Hij kroop in het stro en nam de ladder mee naar boven.

Niet veel later kwamen de Duitsers inderdaad terug en bezetten de boerderij. Jan en de kinderen moesten meteen vertrekken want de bewoners van de Bredasedijk moesten een veilig heenkomen zoeken. Er werd namelijk een aanval verwacht. Mina moest achterblijven op de boerderij om de heren zogenaamd te verzorgen. Ook Wim, de biljarter, bleef op de boerderij achter want de Duitsers vertrouwden het zaakje niet helemaal. Waarom sprak Wim zo perfect Duits? Dus Wim moest ook blijven.

Nu moesten Wim en Mina iets bedenken om de boerderij toch te kunnen ontvluchten, maar wat? Ludwig zat ook nog altijd verderop in de schuur, ook hem moesten ze waarschuwen. Hoewel de meeste bewoners van de Bredasedijk al richting 't Loo waren vertrokken, liepen

er nog volop koeien in de wei. Dat bracht ze op een idee: die moesten nog gemolken worden. Ze haalden een transportfiets voor de dag en vertelden de Duitsers “wij gaan melken, want jullie moeten straks ook te eten hebben”. Zonder enige achterdocht gaven de Duitsers ze toestemming.

Dus Wim en Mina fietsten richting de schuur. Wim zette de fiets tegen een balk en deed alsof hij moest plassen, terwijl hij Ludwig, die het duo al van ver had zien aankomen, boven in het stro informeerde over het gevaar. Wim gaf Ludwig de instructie dat hij de poolster moest volgen en dan zus en zo bij een boerderij ten noorden van Bergeijk zou uitkomen, dat was de boerderij van de familie Boerboom op de Boevenheuvel.

Ludwig trok zijn uniform weer aan, nam zijn geweer mee en zocht een veilig heenkomen op het aangewezen adres. Wim en Mina traptten rustig naar 't Hof in Bergeijk om zelf onderdak te zoeken.

Ludwig kwam aan op het adres op de Boevenheuvel en kroop opnieuw in het stro. Daar zaten nog meer onderduikers en ze werden maatjes van elkaar.

De Engelsen hadden inmiddels de Nederlandse grens voorgoed bereikt en aan de Barrier en in de omgeving werd behoorlijk geschoten. Ook bij de familie Boerboom was het onrustig op de boerderij. Er streek een groep Duitsers neer, ze zagen de overwinning niet meer zitten, maar ze hadden onderweg nog wel een voorraadjie drank weten te bemachtigen. Op die avond werd flink gedronken, misschien wel om de nederlaag te vieren. Het plezier ontaarde in een vechtpartij waarbij een Duitser zijn pistool trok en een kameraad neerschoot. Gelukkig had Ludwig zich schuilgehouden en was zodoende niet bij de vechtpartij betrokken geraakt.

Toen Jan en Mina weer op de boerderij terugkeerden, was de woning door de Duitsers volledig overhoop gezet. De geweekte groenten en fruit waren stukgeschoten en ook de huisraad was vernield. Voor de oorlog hadden Jan en Mina nog 12 koeien, na de oorlog hadden ze er nog 2 koeien over, dus ze hadden een flink verlies geleden.

Ludwig is in de loop van de Bevrijdingsdagen aan de Engelsen overgedragen. Na krijgsgevangenschap, onder andere in Engeland, is hij na de oorlog veilig in zijn vaderland teruggekeerd. Daar is hij getrouwd en oefende hij het beroep van metselaar uit. De familie Houbraken heeft hem na de oorlog nog meerdere keren bezocht. Ze werden altijd hartelijk door Ludwig en familie ontvangen. Jan en Mina stemden altijd met Ludwig per post af dat ze op bezoek zouden komen. De laatste keer dat het boerenechtpaar naar Oostenrijk ging, bleek Ludwig kort voor het bezoek te zijn overleden en inmiddels begraven. In de woonplaats van Ludwig werden ze alsnog hartelijk ontvangen door andere dorpsbewoners en hebben ze allerlei bijzondere verhalen en plekken meegekregen. Ze zijn de hele week in de watten gelegd.

Dit is de familiegeschiedenis van het gezin van mijn schoonmoeder, de Pennekes, en staat opgetekend in het boek Bergeijk in oorlogstijd.